

WSPÓŁDZIAŁANIE ORGANÓW ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ Z TERENOWYMI ORGANAMI ADMINISTRACJI WOJSKOWEJ W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH.

Wprowadzenie

Wzrost liczby i zakresu wszelkiego rodzaju zagrożeń stał się nieodłącznym elementem życia człowieka we współczesnym świecie, a także wyznacznikiem jego bezpiecznej egzystencji. Mówiąc o zagrożeniach, mamy na uwadze głównie zagrożenia militarne, terroryzm, zorganizowaną przestępczość, antropogenne niebezpieczeństwa ekologiczne, czy też klęski żywiołowe.

Różnorodność zagrożeń obecnego czasu powoduje, że zadaniem współczesnych sił zbrojnych stało się reagowanie nie tylko na zagrożenia o charakterze militarnym, ale też gotowość do reagowania na zagrożenia o charakterze niemilitarnym.

Z uwagi na natężenie i rozmiar zagrożeń o charakterze niemilitarnym, służby cywilne, ustawowo powołane do ich zwalczania i przeciwdziałania ich skutkom, często stają się bezradne wobec zaistniałej sytuacji. W takich przypadkach niezbędna jest pomoc i zaangażowanie wszystkich dostępnych sił, jakie znajdują się w dyspozycji państwa, w tym sił zbrojnych.

Zgodnie ze *Strategią bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej* z 13 listopada 2007 r., jednym z podstawowych zadań Sił Zbrojnych RP w czasie pokoju jest *...uczestniczyć w narodowym systemie zarządzania kryzysowego, stale rozwijając swą zdolność do udzielania pomocy odpowiednim organom administracji publicznej oraz społeczeństwu w wypadku klęsk żywiołowych, katastrof spowodowanych przez człowieka i zagrożeń terrorystycznych*. Pozwala to na sformułowanie wniosku, że w sytuacji szczególnego zagrożenia o charakterze niemilitarnym, a więc i w sytuacjach kryzysowych, władze cywilne mogą i powinny oczekiwać niezbędnej pomocy ze strony SZ RP.

Zapewnienie funkcjonowania administracji publicznej, funkcjonowania i odtwarzania infrastruktury krytycznej, racjonalne gospodarowanie siłami i środkami, jak też zapewnienie ludności poszkodowanej warunków przetrwa-

nia w sytuacjach kryzysowych¹ wymaga zintegrowanego wysiłku wszystkich organów administracji publicznej oraz innych podmiotów, w tym pododdziałów i oddziałów wojskowych. Do tej pory udział wojska w opisywanych sytuacjach był możliwy po wprowadzeniu jednego ze stanów nadzwyczajnych. Możliwość uzyskania wsparcia w prowadzeniu działań ratowniczych ze strony Sił Zbrojnych RP (SZ RP) była do niedawna bardzo ograniczona i sprowadzała się tylko do: udziału wojska w akcjach przeciwpowodziowej i odśnieżania; udziału jednostek wojskowych w likwidacji skutków klęsk żywiołowych, katastrof i awarii oraz likwidacji niewybuchów i niewypałów pozostałych po wojnie².

Struktura organizacyjna organów administracji rządowej i samorządowej

Obszar niniejszej części opracowania obejmuje rządową administrację terenową, której strukturę tworzą: rządowa administracja ogólna (województwa), administracja zespolona i administracja niezespolona³ oraz administracja samorządowa, do której zalicza się urzędy marszałkowskie (marszałek województwa), starostwa powiatowe (starosta powiatu) i urzędy gmin/miast (wójt, burmistrz, prezydent miasta).

Dla pełnego obrazu, wypada wspomnieć, że zadania administracji rządowej w województwie wykonują: wojewoda, działający pod jego zwierzchnictwem kierownicy zespolonych służb, inspekcji i straży, organy administracji niezespolonej, organy samorządu terytorialnego w zakresie zadań administracji rządowej bądź wynikających z zawartych porozumień, kierownicy powiatowych służb, inspekcji i straży, organy innych samorządów, wykonujący zadania na podstawie ustaw lub porozumień⁴.

Wojewoda jest przedstawicielem Rady Ministrów i z tego tytułu odpowiada za wykonywanie polityki rządu na obszarze województwa. Jednym z zadań

¹ Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 roku o zarządzaniu kryzysowym, Dz.U. z 2007 r. Nr 89, poz. 590, art. 4. ust. 1. pkt. 2.

² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 lutego 2004 roku w sprawie utworzenia okręgów wojskowych oraz określenia ich siedzib i terytorialnego zasięgu działania, Dz.U. z 2004 r. Nr 40, poz. 355, § 5.

³ S. Cieślak, *Praktyka organizowania administracji publicznej*, Wyd. Difin, Warszawa, 2004, s. 72–73.

⁴ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie, Dz.U. z 1998 r. Nr 91, poz. 577, art. 2.

wojewody jest zapewnienie współdziałania wszystkich jednostek organizacyjnych administracji rządowej i samorządowej, działających na obszarze województwa w zakresie zapobiegania zagrożeniom życia, zdrowia lub mienia, zagrożeń środowiska, bezpieczeństwa państwa i utrzymania porządku publicznego, ochrony praw obywatelskich oraz zapobiegania klęskom żywiołowym i innym nadzwyczajnym zagrożeniom, a także zwalczania i usuwania ich skutków. W określonych powyżej sytuacjach nadzwyczajnych wojewoda może wydawać polecenia obowiązujące organy samorządu terytorialnego.

W strukturze urzędów wojewódzkich funkcjonują Wydziały Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego,⁵. Na czele tego wydziału stoi dyrektor oraz jego zastępca, którzy nadzorują działalność oddziałów wchodzących w jego skład. **W strukturze organizacyjnej wydziału wyodrębnią się następujące komórki organizacyjne:** Oddział Spraw Obronnych, Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego, Oddział Infrastruktury Technicznej i Logistyki.

W sytuacji, gdy nie są uruchamiane procedury reagowania kryzysowego, WCZK, jako oddział, funkcjonuje w strukturze WBZK. Obsadę kadrową Centrum tworzą etatowi pracownicy UW. W ramach standardowej działalności, pracownicy WCZK realizują zadania zgodnie z zakresem określonym w ustawach i regulaminie urzędu. Stanowią oni także pierwotną obsadę oraz pełnią funkcje zasadniczego elementu Głównego Stanowiska Kierowania Wojewody w ramach systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym.

Pracownikami WCZK kieruje etatowy kierownik oddziału, a praca w Centrum odbywa się w trybie ciągłym, w ramach ośmiogodzinnych zmian roboczych. W oddziale praca opiera się przede wszystkim na dyżurnych, pełniących służbę całodobowo⁶.

Organem pomocniczym wojewody w zapewnieniu wykonywania zadań reagowania kryzysowego, powoływanym w przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowej jest Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego, którego przewodniczącym jest wojewoda, a jego zastępcą dyrektor WBZK. Zespół opiera się na pracownikach WBZK, w tym zwłaszcza dyżurnych i innych pracownikach WCZK, pracowników wydziałów urzędu wojewódzkiego, wspomaganych przez inne osoby w zależności od potrzeb. Mogą to być kierownicy zespolonych służb, inspekcji i straży wojewódzkich, osoby zatrudnione w urzędzie wojewódzkim lub w jednostkach organizacyjnych służb, inspekcji lub straży oraz osoby zatrudnione w regionalnych zarządach gospodarki wodnej,

⁵ *Dziennik Urzędowy Województwa Zachodniopomorskiego z 2002 r. – Statutu ZUW w Szczecinie* – (Nr 3 poz. 64), § 8.

⁶ *Regulamin Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego, Szczecin 2006.*

wojewódzkich zarządach melioracji i urządzeń wodnych, jak też w Instytucie Meteorologii i Gospodarki Wodnej. Wojewoda – przewodniczący, jeśli oceni, że jest to konieczne, może zdecydować także o poszerzeniu składu WZZK i włączeniu w jego skład szefa WSzW, przedstawiciela samorządu województwa, powiatów oraz innych zaproszonych osób⁷.

Administracja samorządowa jest zespołem instytucji zajmujących się sprawami publicznymi przez społeczności lokalne⁸. Administracja ta występuje w jednostkach podziału terytorialnego państwa, czyli w gminie, powiecie i województwie. W gminie i powiecie jest samodzielnym podmiotem spełniającym funkcje publiczne, w województwie jest natomiast podmiotem współdecydującym z administracją rządową w tego typu sprawach.

Organem uchwałodawczym samorządu wojewódzkiego jest, pochodzący z wyboru, Sejmik Wojewódzki, natomiast organem władzy wykonawczej jest Zarząd Województwa, na którego czele stoi kierujący jego pracami Marszałek Województwa.

W strukturze urzędu marszałkowskiego umiejscowione jest podlegające jednemu z członków zarządu województwa Biuro Spraw Obronnych i Bezpie-

⁷ Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 roku o zarządzaniu kryzysowym..., op. cit., art. 14.

⁸ Podstawę prawną organizacji i funkcjonowania samorządu terytorialnego oprócz Konstytucji stanowi Europejska Karta Samorządu Lokalnego, a wśród aktów rangi ustawowej dotyczących samorządu terytorialnego szczególne znaczenia mają samorządowe ustawy ustrojowe. Najważniejszymi z nich są ustawy określające ustrój jednostek samorządu terytorialnego poszczególnych szczebli, a więc *Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym* (Dz.U. z 1990 r. Nr 16, poz. 95 z późn. zm.), *Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym* (Dz.U. z 1998 r. Nr 91 poz. 578 z późn. zm.) i *Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa* (Dz.U. z 1998 r. Nr 91, poz. 576 z późn. zm.). Swoistymi ustawami ustrojowymi są ustawy: *z dnia 16 lipca 1998 roku ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw* (Dz.U. z 1998 r. Nr 95, poz. 602, z późn. zm.) i *Ustawa z dnia 20 czerwca 2002 roku o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta*. Także szczególnymi ustawami ustrojowymi ze względu na przedmiot umocowań są ustawy *z dnia 24 lipca 1998 roku o wprowadzeniu trójstopniowego podziału terytorialnego państwa* (Dz.U. z 1998 r. Nr 96, poz. 603 z późn. zm.), *z dnia 15 września 2000 roku o referendum lokalnym* (Dz.U. z 2000 r. Nr 88, poz. 985 z późn. zm.) oraz *Ustawa z dnia 15 września 2000 roku o zasadach przystępowania jednostek samorządu terytorialnego do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych* (Dz.U. z 2000 r. Nr 91, poz. 1009 z późn. zm.).

czeństwa Publicznego, realizujące w ograniczonym stopniu zadania z zakresu zarządzania kryzysowego⁹.

Nawiązując do tradycji międzywojennej, przywrócenie powiatu jako jednostki samorządowej, w warunkach ograniczenia aktywności państwa w wielu dziedzinach życia społecznego, stało się niezbędne. Organem uchwałodawczym powiatu jest wybierana przez mieszkańców Rada Powiatu z przewodniczącym na czele, a organem wykonawczym jest powoływany przez Radę, Zarząd Powiatu ze starostą jako przewodniczącym.

W starostwach powiatowych funkcjonują komórki właściwe w sprawach zarządzania kryzysowego – Biura lub Wydziały Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego, które także zapewniają obsługę działających w powiatach Powiatowych Centrów Zarządzania Kryzysowego. Centra funkcjonują w oparciu o pracowników WBPP oraz przedstawicieli podległych staroście służb, straży i inspekcji. Najczęściej opierają się na całodobowej służbie pełnionej przez dyżurnych Komend Powiatowych Państwowych Straży Pożarnych.

W przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowej, starosta zarządza pracę w ramach Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, w którego skład wchodzi osoby powołane spośród: zatrudnionych w starostwie powiatowym, powiatowych jednostkach organizacyjnych lub jednostkach organizacyjnych stanowiących aparat pomocniczy kierowników zespolonych służb, inspekcji i straży powiatowych; przedstawicieli społecznych organizacji ratowniczych. W skład zespołu powiatowego mogą wchodzić inne osoby zaproszone przez starostę¹⁰.

Podstawową jednostką samorządu terytorialnego w 1990 r. stała się gmina, która, podobnie jak przed drugą wojną światową, wykonuje zadania własne i zlecone przez administrację rządową. Organem uchwałodawczym samorządu gminnego ustanowiono Radę Gminy, natomiast organem wykonawczym jednostki samorządu na szczeblu gminy jest wójt, burmistrz lub prezydent miasta.

Struktura organizacyjna urzędu gminy w zależności od potrzeb przyjmuje różne kształty i nazewnictwo, ale obejmuje całość zadań realizowanych zadań samorządu gminnego.

Określone ustawą o zarządzaniu kryzysowym zadania wójt, burmistrz lub prezydent miasta wykonuje przy pomocy komórki właściwej w sprawach zarządzania kryzysowego (często są to jednoosobowe stanowiska pracy)¹¹.

⁹ Zarządzenie Nr 31/08 Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego.

¹⁰ Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 roku o zarządzaniu kryzysowym..., op. cit., art. 17.

¹¹ Ibid., art. 19.

W skład Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, powoływanego w momencie zaistnienia sytuacji kryzysowej, którego pracami kieruje wójt, burmistrz, prezydent miasta wchodzi osoby zatrudnione w urzędzie gminy, gminnych jednostkach organizacyjnych lub w jednostkach pomocniczych, pracownicy zespolonych służb, inspekcji lub straży, skierowani przez przełożonych do wykonywania zadań w tym zespole na wniosek wójta oraz przedstawiciele społecznych organizacji ratowniczych, jak też inne zaproszone osoby.

Dla zapewnienia właściwej realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego wójt może stworzyć Gminne Centrum Zarządzania Kryzysowego.

Zadania organów administracji rządowej i samorządowej w sytuacjach kryzysowych

Podczas działań prowadzonych w celu zapobieżenia skutkom sytuacji kryzysowej na terenie województwa, organem właściwym jest wojewoda¹². Do jego zadań w takich sytuacjach należy: kierowanie działaniami związanymi z monitorowaniem, planowaniem, reagowaniem i usuwaniem skutków zagrożeń na terenie województwa; realizacja zadań z zakresu planowania cywilnego, rozumiana przez wydawanie starostom zaleceń do powiatowych planów reagowania kryzysowego, zatwierdzanie powiatowych planów reagowania kryzysowego, przygotowywanie i przedkładanie do zatwierdzenia ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych wojewódzkiego planu reagowania kryzysowego, realizacja wytycznych do wojewódzkiego planu reagowania kryzysowego; zarządzanie, organizowanie i prowadzenie szkoleń, ćwiczeń i treningów z zakresu reagowania na potencjalne zagrożenia; wnioskowanie o użycie pododdziałów lub oddziałów SZ RP do wykonywania ustawowo określonych zadań; wykonywanie zadań wynikających z dokumentów planistycznych wykonywanych w ramach planowania operacyjnego realizowanego w województwie; zapobieganie, przeciwdziałanie i usuwanie skutków zdarzeń o charakterze terrorystycznym; realizacja zadań z zakresu ochrony infrastruktury krytycznej, w tym przygotowywanie i przedkładanie Rządowemu Centrum Bezpieczeństwa wojewódzkiego planu ochrony infrastruktury krytycznej; wykonywanie zadań z zakresu Narodowego Systemu Pogotowia Kryzysowego.

¹² Ibid., art. 14.

Określone powyżej zadania wojewoda wykonuje przy pomocy zespolonych służb, inspekcji i straży, a zwłaszcza funkcjonującego w strukturze urzędu wojewódzkiego Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego¹³, którym kieruje dyrektor. Podstawowymi zadaniami WBZK są: gromadzenie i przetwarzanie danych oraz ocena zagrożeń występujących na terenie województwa, monitorowanie, analizowanie i prognozowanie rozwoju zagrożeń na terenie województwa, dostarczanie niezbędnych informacji dotyczących aktualnego stanu bezpieczeństwa dla Wojewódzkiego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, zespołu zarządzania kryzysowego działającego w urzędzie obsługującym ministra spraw wewnętrznych i administracji oraz RzCB, współpraca z powiatowymi zespołami zarządzania, zapewnienie funkcjonowania wojewódzkiego zespołu zarządzania kryzysowego, w tym dokumentowanie jego prac, realizacja zadań stałego dyżuru w ramach gotowości obronnej państwa, opracowywanie i aktualizacja wojewódzkiego planu reagowania kryzysowego, przygotowywanie, w oparciu o analizę zagrożeń w poszczególnych powiatach, wytycznych wojewody do powiatowych planów reagowania kryzysowego, opiniowanie oraz przedkładanie do zatwierdzenia wojewodzie powiatowych planów reagowania kryzysowego, opracowywanie i aktualizacja wojewódzkiego planu ochrony infrastruktury krytycznej, planowanie wsparcia innych organów właściwych w sprawach zarządzania kryzysowego, planowanie użycia pododdziałów lub oddziałów SZ RP do wykonywania określonych w ustawie zadań, planowanie wsparcia przez organy administracji publicznej realizacji zadań SZ RP.

W sytuacji braku zagrożeń lub zdarzeń naruszających stan bezpieczeństwa województwa, a więc, gdy nie jest uruchamiana żadna z procedur reagowania z udziałem członków WZZK, jako oddział WBZK funkcjonuje Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego. Pracownicy WCZK realizują zadania oparte na przepisach ustawy o zarządzaniu kryzysowym, które w szczególności sprowadzają się do: pełnienia całodobowych dyżurów w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego; współdziałania z centrami zarządzania kryzysowego równorzędnych organów administracji publicznej; nadzoru nad funkcjonowaniem systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania ludności; współpracy z podmiotami realizującymi monitoring środowiska; współdziałania z podmiotami prowadzącymi akcje ratownicze, poszukiwawcze i humanitarne; dokumentowania działań podejmowanych przez centrum; realizacji zadań stałego dyżuru na potrzeby

¹³ *Dziennik Urzędowy Województwa Zachodniopomorskiego z 2002 r. – Statutu ZUW w Szczecinie* – (Nr 3 poz. 64), § 8.

podwyższania gotowości obronnej państwa; pełnienia całodobowego dyżuru lekarza koordynatora ratownictwa medycznego¹⁴.

Organem pomocniczym wojewody w zapewnieniu wykonywania zadań reagowania kryzysowego jest Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego. Zespół ten w przypadku zaistnienia zdarzenia noszącego znamiona sytuacji kryzysowej, działa w oparciu o pracowników etatowych WCZK oraz powołanych do prac zespołu członków stałych i w razie konieczności, czyli sytuacji kryzysowej o znacznym natężeniu, także w oparciu o członków czasowych (doraźnych), w tym pracowników urzędu wojewódzkiego, powiatowych centrów zarządzania kryzysowego, przedstawiciela WSzW i innych, posiadających wiedzę specjalistyczną czy predyspozycje osobiste, osób.

Do zadań WZZK należy w szczególności: ocena występujących i potencjalnych zagrożeń mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo publiczne i prognozowanie tych zagrożeń; przygotowywanie propozycji działań i przedstawianie wojewodzie wniosków dotyczących wykonania, zmiany lub zaniechania działań ujętych w wojewódzkim planie reagowania kryzysowego; przekazywanie do wiadomości publicznej informacji związanych z zagrożeniami; opiniowanie wojewódzkiego planu reagowania kryzysowego; opiniowanie wojewódzkiego planu ochrony infrastruktury krytycznej¹⁵.

Ustawa o zarządzaniu kryzysowym określiła, że Marszałek województwa uczestniczy w realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego i planowania cywilnego wynikających z jego kompetencji¹⁶. W praktyce sprowadza się to do wydzielenia podległych Marszałkowi pracowników do udziału w pracach WZZK.

Ustawa o zarządzaniu kryzysowym określa organ właściwy w sprawach zarządzania kryzysowego na terenie powiatu, którym jest starosta¹⁷. Do jego zadań w tym zakresie należy w szczególności: kierowanie działaniami związanymi z monitorowaniem, planowaniem, reagowaniem i usuwaniem skutków zagrożeń na terenie powiatu; realizacja zadań z zakresu planowania cywilnego, a w nich: opracowywanie i przedkładanie wojewodzie do zatwierdzenia powiatowego planu reagowania kryzysowego, realizacja zaleceń do powiatowego planu reagowania kryzysowego, wydawanie podległym organom gmin zaleceń do gminnego planu reagowania kryzysowego, zatwierdzanie gminnych planów rea-

¹⁴ Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 roku o zarządzaniu kryzysowym..., op. cit., art. 16, ust. 1.

¹⁵ Ibid., art. 14, ust. 8.

¹⁶ Ibid., art. 15.

¹⁷ Ibid., art. 17.

gowania kryzysowego; zarządzanie, organizowanie i prowadzenie szkoleń, ćwiczeń i treningów z zakresu reagowania na potencjalne zagrożenia; wykonywanie przedsięwzięć wynikających z planu operacyjnego funkcjonowania powiatów i miast na prawach powiatów; przeciwdziałanie skutkom zdarzeń o charakterze terrorystycznym; realizacja zadań z zakresu ochrony infrastruktury krytycznej.

Określone powyżej zadania starosta wykonuje przy pomocy Biura lub Wydziału Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego. Do zadań Biura związanych z zarządzaniem kryzysowym należą sprawy: ochrony przeciwpowodziowej, przeciwpożarowej i zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska, w tym m.in.: opracowywanie i aktualizowanie planu reagowania kryzysowego oraz planu ochrony przed powodzią, opracowywanie i realizowanie procedur oraz programów reagowania w czasie stanu klęski żywiołowej, koordynowanie prowadzonych działań ratowniczych oraz likwidacja skutków klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska, koordynowanie działań polegających na dostarczaniu pomocy poszkodowanym, przygotowywanie ćwiczeń dotyczących reagowania kryzysowego, monitorowanie występujących klęsk żywiołowych i prognozowanie rozwoju sytuacji, wyposażanie magazynu przeciwpowodziowego w podstawowy sprzęt przeciwpowodziowy, planowanie środków finansowych dla potrzeb reagowania kryzysowego; prowadzenia spraw związanych z funkcjonowaniem Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.

Ustawa o zarządzaniu kryzysowym wprowadziła obowiązek utworzenia w starostwach Powiatowych Centrów Zarządzania Kryzysowego. Pracownicy Centrów realizują następujące zadania: pełnienie całodobowych dyżurów w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego, współdziałanie z równorzędnymi centrami zarządzania kryzysowego organów administracji publicznej, nadzór nad funkcjonowaniem systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania ludności, współpraca z podmiotami realizującymi monitoring środowiska, współdziałanie z podmiotami prowadzącymi akcje ratownicze, poszukiwawcze i humanitarne, dokumentowanie działań podejmowanych w PCZK, realizacja zadań stałego dyżuru na potrzeby podwyższania gotowości obronnej państwa, pełnienie całodobowego dyżuru lekarza koordynatora ratownictwa medycznego¹⁸.

Organem właściwym w sprawach zarządzania kryzysowego na terenie gminy jest wójt, burmistrz lub prezydent miasta¹⁹, do zadań którego należy

¹⁸ Ibid., art. 18, ust. 2.

¹⁹ Ibid., art. 19.

w szczególności: kierowanie działaniami związanymi z monitorowaniem, planowaniem, reagowaniem i usuwaniem skutków zagrożeń na terenie gminy; realizacja zadań z zakresu planowania cywilnego, a w nich: realizacja zaleceń do gminnego planu reagowania kryzysowego, opracowywanie i przedkładanie staroście powiatu do zatwierdzenia gminnego planu reagowania kryzysowego; zarządzanie, organizowanie i prowadzenie szkoleń, ćwiczeń i treningów z zakresu reagowania na potencjalne zagrożenia; wykonywanie przedsięwzięć wynikających z planu operacyjnego funkcjonowania gmin i gmin o statusie miasta; przeciwdziałanie skutkom zdarzeń o charakterze terrorystycznym; realizacja zadań z zakresu ochrony infrastruktury krytycznej.

Określone ustawą zadania wójt, burmistrz lub prezydent miasta wykonuje przy pomocy komórki właściwej w sprawach zarządzania kryzysowego. Ustawa ta nakłada także na wójta obowiązek powołania, określenia składu, organizacji, siedziby oraz trybu pracy Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, który jest organem pomocniczym w zapewnieniu wykonywania zadań zarządzania kryzysowego. Zadania tego zespołu są analogiczne do zadań zespołu wojewódzkiego, odnoszą się jednak do terenu gminy, a obejmują: pełnienie całodobowych dyżurów w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego, współdziałanie z równorzędnymi centrami zarządzania kryzysowego organów administracji publicznej, nadzór nad funkcjonowaniem systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania ludności, współpracę z podmiotami realizującymi monitoring środowiska, współdziałanie z podmiotami prowadzącymi akcje ratownicze, poszukiwawcze i humanitarne, realizację zadań stałych dyżurów na potrzeby podwyższania gotowości obronnej państwa.

Dla zapewnienia właściwej realizacji wymienionych wyżej zadań wójt, burmistrz, prezydent miasta może stworzyć Gminne (miejskie) Centrum Zarządzania Kryzysowego. Osoby dyżurne GCZK realizują następujące zadania: pełnią całodobowe dyżury w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego; współdziałają z sąsiednimi centrami zarządzania kryzysowego organów administracji publicznej; nadzór nad funkcjonowaniem systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania ludności; współpracują z podmiotami realizującymi monitoring środowiska; współdziałają z podmiotami prowadzącymi akcje ratownicze, poszukiwawcze i humanitarne; realizują zadania stałego dyżuru na potrzeby podwyższania gotowości obronnej państwa²⁰.

²⁰ Ibid., art. 20, ust. 2.

Struktura organizacyjna terenowych organów administracji wojskowej

Wprowadzając w temat, konieczne jest wyjaśnienie, że do pododdziały i oddziały SZ RP mają do wykonania dwa rodzaje zadań. Pierwszy rodzaj tych zadań, realizowany jest podczas działań ratowniczych, a są to zadania: poszukiawczo-ratownicze i ratowniczo-gaśnicze; likwidowanie skutków awarii technicznych, w tym takich, w których nastąpiło uwolnienie toksycznych środków przemysłowych oraz wypadki radiacyjne; ewakuowanie poszkodowanej ludności i mienia; świadczenie usług logistycznych; przygotowanie warunków do czasowego przebywania ewakuowanej ludności; prowadzenie prac zabezpieczających, ratowniczych i ewakuacyjnych dóbr kultury; wykonywanie prac z użyciem specjalistycznego sprzętu technicznego lub materiałów wybuchowych; usuwanie materiałów niebezpiecznych i ich unieszkodliwianie, likwidowanie skażeń i zakażeń biologicznych; remont i odbudowa infrastruktury technicznej; uczestniczenie w przywracaniu przejezdności szlaków komunikacyjnych; udzielanie pomocy medycznej rannym i chorym oraz realizowanie zadań sanitarnohigienicznych.

Drugi rodzaj zadań, to zadania prewencyjne, które realizowane są przez: współdziałanie w monitorowaniu zagrożeń oraz w ochronie mienia pozostawionego na obszarze występowania zagrożeń; izolacja obszaru występowania zagrożeń lub miejsc prowadzenia akcji ratowniczych; wykrywanie skażeń; realizacja przedsięwzięć ochrony przed terroryzmem oraz przedsięwzięć przeciwepidemicznych; rozpoznawanie zagrożeń pożarowych; pomoc jednostkom Policji, w tym izolacja terenu działań antyterrorystycznych; ochrona obiektów i urządzeń ważnych dla bezpieczeństwa lub obronności państwa, obiektów kultury narodowej, siedzib władz państwowych; osłona lub izolacja ważnych obiektów, dróg, wydzielonych ulic lub części miast; zatrzymywanie osób stwarzających w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także mienia.

Przez administrację wojskową rozumieć należy działalność organów wojskowych w czasie pokoju, obejmującą wszystkie sprawy SZ RP nie wchodzące w zakres dowodzenia i szkolenia oraz ogół czynności mających na celu zapewnienie wojsku wszystkiego, co mu jest potrzebne do życia i walki²¹. Należy jednak zaznaczyć, że przytoczona w definicji administracji wojskowej

²¹ *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, Wyd. AON, Warszawa 2002, s. 8.

działalność nie powinna odnosić się tylko i wyłącznie do czasu pokoju ale również do okresu kryzysu i wojny.

Struktura organizacyjna terenowych organów administracji wojskowej wynika z tradycji narodowych, uwarunkowań politycznych, społecznych i ekonomicznych, jak też z doskonalenia, w ciągu wielu lat, systemu tych organów.

Terenowymi organami wykonawczymi Ministra Obrony Narodowej są: dowódcy okręgów wojskowych, szefowie wojewódzkich sztabów wojskowych i wojskowi komendanci uzupełnień.

Okręg wojskowy jest najwyższym szczeblem terytorialnej organizacji wojskowej państwa, utworzony został w celu zapewnienia jedności dowodzenia narodowego, administrowania zasobami i infrastrukturą, a także utrzymania bezpieczeństwa militarnego i porządku wojskowego. Obecny zasięg terytorialny okręgów wojskowych wynika z administracyjnych potrzeb gospodarowania zasobami rezerw osobowych głównie na potrzeby wojsk operacyjnych, stąd w małym stopniu uwzględniają one wymogi terytorialne obronności państwa²². Obecnie funkcjonują: Pomorski Okręg Wojskowy z siedzibą w Bydgoszczy oraz Śląski Okręg Wojskowy z siedzibą we Wrocławiu.

Dowództwo okręgu wojskowego składa się z wydziałów: personalnego, społeczno-wychowawczego, uzupełnień mobilizacyjnych, uzupełnień i poboru, organizacyjnego i dyslokacji, pracowników wojska i oddziału zasobów osobowych.

Szef Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego wraz z podległym sztabem²³, swym zasięgiem terytorialnego działania obejmuje obszar jednego województwa. Jego siedzibą jest miasto wojewódzkie.

W jego skład wchodzi: wydział operacyjny, wydział mobilizacji i uzupełnień, sekcja kadr, sekcja łączności i informatyki, wydział prawny^{24, 25}. Struktura

²² *Obrona narodowa w tworzeniu bezpieczeństwa III RP*. Podręcznik dla studentek i studentów, (red.) R. Jakubczak, Wyd. Bellona, Warszawa 2004, s. 229.

²³ *Zarządzenie Szefa Sztabu Generalnego WP Nr 045/org. z dnia 23 czerwca 1995 r.*

²⁴ *Rozporządzenie z 31 marca 2004 r. w sprawie wojewódzkich sztabów wojskowych i wojskowych komend uzupełnień*, Dz.U. z 2004 r. Nr 66, poz. 613, § 7.

²⁵ W poszczególnych wydziałach występują: a) w wydziale operacyjnym – sekcja operacyjna, sekcja logistyki, sekcja planowania i współdziałania z układem pozamilitarnym, pluton ochrony; b) w wydziale mobilizacji i uzupełnień – sekcja mobilizacji i administracji rezerw, sekcja poboru i uzupełnień; c) sekcja kadr, kancelaria, pion głównego księgowego.

WSzW powinna odzwierciedlać charakter tego organu zarówno jako terenowego organu administracji wojskowej jak i terytorialnego organu dowodzenia.

Organem wykonawczym terenowej administracji wojskowej stopnia podstawowego jest Wojskowy Komendant Uzupełnień. Administrując obszarem od jednego do trzech powiatów, jest usytuowana w mieście będącym siedzibą starostwa jednego z powiatów.

Celem działania WKU jest właściwe, zgodne z przepisami prawa, administrowanie rezerwami przeznaczonymi dla potrzeb wynikających z powszechnego obowiązku obrony, z wyjątkiem przeprowadzania rejestracji do poboru obywateli oraz określania zdolności do służby wojskowej. WKU, podobnie jak WSzW, funkcjonuje zarówno w czasie pokoju jak i okresie kryzysu oraz wojny.

W skład WKU wchodzi: wydział planowania mobilizacyjnego i administrowania rezerwami, wydział poboru i uzupełnień, pion ochrony z kancelarią²⁶.

W okresie wojny stan osobowy WKU ulega zwiększeniu a struktura rozszerzona o elementy ochrony, sekcję finansów, komisję lekarską i rejonowy punkt zbiórki.

Zadania terenowych organów administracji wojskowej w sytuacjach kryzysowych

Jednym spośród wielu rodzajów zadań dowódcy Okręgu Wojskowego są zadania związane z reagowaniem na sytuacje kryzysowe. Są one określone jako zadania z zakresu udziału oddziałów i pododdziałów wojskowych w zwalczaniu klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków, akcjach poszukiwawczych oraz ratowania życia ludzkiego, a także w oczyszczaniu terenów z materiałów wybuchowych i niebezpiecznych pochodzenia wojskowego oraz ich unieszkodliwianiu. Zadania te polegają głównie na planowaniu, organizowaniu i koordynowaniu współpracy z terytorialnymi organami dowodzenia i jednostkami wojskowymi oraz z właściwymi organami administracji publicznej, formacjami obrony cywilnej i innymi wyspecjalizowanymi służbami ratowniczymi, a także wspólnym szkoleniu obronnym przewidzianym w planach szczebla centralnego i okręgowego; planowaniu użycia jednostek wojskowych rozmieszczonych na obszarze okręgu, w akcjach ratunkowych na rzecz poszkodowanych wojsk

²⁶ *Rozporządzenie w sprawie wojewódzkich sztabów wojskowych...*, op. cit., § 8.

i ludności; przygotowywaniu sił i środków do udziału w akcjach ratowniczych oraz likwidacji skutków awarii, katastrof i klęsk żywiołowych, w tym wywołanych atakami terrorystycznymi z użyciem środków chemicznych, biologicznych, radiologicznych i nuklearnych²⁷.

Ważne zadania związane z reagowaniem kryzysowym spoczywają na szefach WSzW podlegających dowódcom OW. W sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń koordynują oni użycie oddziałów wojskowych w akcjach ratunkowych na rzecz ludności i środowiska²⁸. Do głównych zadań szefów WSzW w tym zakresie należy: koordynowanie użycia oddziałów i pododdziałów wojskowych w zwalczaniu klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków, akcjach poszukiwawczych oraz ratowania życia ludzkiego poprzez współdziałanie z wojewodą w zakresie planowania i koordynacji udziału wydzielonych jednostek SZ RP w akcjach ratowniczych oraz przeciwdziałaniu i usuwaniu skutków katastrof i klęsk żywiołowych; współdziałanie z wojewodą i dowódcami jednostek wojskowych w planowaniu i organizowaniu przedsięwzięć logistycznych pozamilitarnych ogniw obronnych na rzecz jednostek wojskowych przegrupowujących się przez obszar województwa lub prowadzących na nim działania; współdziałanie z wojewodą w planowaniu przedsięwzięć z zakresu ochrony ludności województwa, w tym ewakuacji rodzin kadry zawodowej i pracowników.

Wśród zadań WKU nie można wymienić wprost sformułowanych zadań związanych z reagowaniem kryzysowym. Z analizy rozporządzenia można wywnioskować, że pewne zadania zawarte zostały w przepisie mówiącym, że do zadań WKU należą w szczególności: współpraca z innymi organami i podmiotami w sprawach związanych z obronnością państwa, w tym utrzymywanie współpracy z terenowymi organami administracji rządowej, samorządu terytorialnego oraz innymi organami i instytucjami państwowymi, a także przedsiębiorcami i innymi jednostkami organizacyjnymi oraz stowarzyszeniami społecznymi bezpośrednio związanymi z obronnością państwa²⁹.

W przypadku, gdy w sytuacji kryzysowej użycie innych sił i środków jest niemożliwe lub może okazać się niewystarczające, MON, na wniosek wojewody, może przekazać do jego dyspozycji pododdziały lub oddziały wojskowe.

W reagowaniu kryzysowym powinny brać udział jednostki wojskowe zgodnie z ich specjalistycznym przygotowaniem.

²⁷ *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 lutego 2004 roku w sprawie utworzenia okręgów wojskowych...*, op. cit., § 5, pkt 3.

²⁸ *Obrona narodowa w tworzeniu bezpieczeństwa III RP...*, op. cit., s. 231.

²⁹ *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 lutego 2004 roku...*, op. cit., § 7.

Użycie jednostek wojskowych w reagowaniu kryzysowym musi być uzgadniane z organami wskazanymi przez MON. Jednocześnie ustawa zastrzega, że oddziały sił zbrojnych mogą być przekazywane do dyspozycji wojewody w składzie etatowym lub w składzie tworzonych doraźnie zgrupowań zadaniowych.

Wsparcie działań ratowniczych przez siły układu militarnego odbywa się w trzech trybach: podstawowym, alarmowym i nakazowym. Tryb **podstawowy**, ma miejsce wówczas, kiedy wójt (burmistrz, prezydent miasta), na którego terenie wystąpiło zagrożenie zwraca się, poprzez starostę, do wojewody o wsparcie wojskowe. W ramach tego trybu, stosowanego głównie w obliczu wyczerpania możliwości organicznych ogniw statutowo powołanych do reagowania kryzysowego, w sytuacji, gdy interweniujący nie dysponują wiedzą lub sprzętem odpowiednim do skutecznego rozwiązania powstałej sytuacji, w ramach działań prewencyjnych w obliczu zagrożeń przewidywalnych – określone pod względem ilościowym i jakościowym oddziały SZ RP podejmują interwencję po wcześniejszym zapotrzebowaniu organu administracji samorządowej i wniosku wojewody kierowanym poprzez szefa WSzW do dowódcy OW. Drugi z trybów, to tryb **alarmowy**, w którym wójt (burmistrz, prezydent miasta) lub starosta, na obszarze działania którego wystąpiło zagrożenie, zwraca się bezpośrednio do dowódcy jednostki wojskowej z prośbą o wsparcie. Trzeci, to tryb **nakazowy**, co oznacza, że decyzję o włączeniu się wojska do działań reagowania kryzysowego podejmuje Minister Obrony Narodowej lub Szef Sztabu Generalnego WP (Szt. Gen. WP), albo odpowiednio dowódca rodzaju sił zbrojnych (RSZ), OW, korpusu itd.³⁰. Użycie jednostek SZ RP do działań w trybie nakazowym, odbywa się w oparciu o wcześniej skalkulowane i usystematyzowane zadania ujęte w dokumentach planistycznych resortu Obrony Narodowej (ON).

Wprowadzenie wojska do działań ratowniczych odbywa się obligatoryjnie, na podstawie unormowań obowiązujących na centralnych szczeblach kierowania reagowaniem kryzysowym.

Koordynowanie udziału oddziałów wojska, w zależności od obszaru, na którym występują zagrożenia, zapewniają odpowiednio wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta powiatu lub wojewoda. Koordynowanie to obejmuje tylko przedsięwzięcia mające na celu sprawne włączanie oddziałów sił zbrojnych do współdziałania z innymi podmiotami. Zadania dla oddziałów

³⁰ E. Nowak, *Zarządzanie kryzysowe w sytuacjach zagrożeń niemilitarnych*, AON, Warszawa 2007, s. 137.

wojska przekazywane są wyłącznie ich dowódcom, a dowodzenie odbywa się na zasadach określonych w regulaminach wojskowych i według procedur tam obowiązujących.

Ustawa zaznacza, że użycie oddziałów SZ RP w sytuacji kryzysowej nie może zagrozić ich zdolności do realizacji zadań wynikających z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i ratyfikowanych umów międzynarodowych.

Do końca każdego roku opracowywany jest *Plan udziału pododdziałów i oddziałów Sił Zbrojnych RP w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych* na kolejny rok. Do planu głównego dołączane są plany szczegółowe, które dotyczą udziału SZ RP w obronie przed terroryzmem, w zwalczaniu powodzi i zjawisk lodowych, w akcji odśnieżania, w akcjach ratowniczo-gaśniczych i usuwania skutków pożarów przestrzennych, w likwidacji skutków awarii technicznych z TŚP i wypadków radiacyjnych, w oczyszczaniu terenu z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych, w akcjach poszukiwawczo-ratowniczych oraz plan działań przeciwepidemicznych³¹.

W OW, na wypadek zaistnienia sytuacji kryzysowej, w celu wsparcia procesu decyzyjnego dowódcy okręgu, powoływana jest Grupa Operacyjna. Funkcjonuje ona w Stanowisku Kierowania Reagowaniem Kryzysowym okręgu, rozmieszczonym we wcześniej do tego przygotowanych lub określonych przez dowódcę OW pomieszczeniach. Jest ona powoływana na sygnał lub doraźnie, zgodnie z rozkazem dowódcy OW, stosownie do narastania (rozwoju) sytuacji kryzysowych.

Uczestniczący w jej pracach oficerowie i pracownicy cywilni wojska stanowią organ wykonawczy dowódcy OW, koordynując działania komórek organizacyjnych dowództwa OW w takich sytuacjach oraz wypracowują stanowiska w tym zakresie, przedkładając je dowódcy OW do akceptacji. Podstawowe zadania członków GO w sytuacji kryzysowej sprowadzają się do: monitorowania i oceny zagrożeń, zbierania i aktualizowania danych o stanie gotowości sił przewidzianych do użycia w sytuacjach kryzysowych, informowania dowódcy OW o występujących zagrożeniach oraz przygotowywania propozycji rozwiązań, opracowywania dokumentów dowodzenia, utrzymywania współpracy z układem niemilitarnym, przygotowywania sprawozdań o rozwoju sytuacji kryzysowej i działalności GO, utrzymywaniu stałego kontaktu z Grupą Reagowania Kryzysowego Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych oraz grupami WSzW z terenów objętych działaniami, przygotowaniu propozycji użycia wojsk na obszarze OW oraz poza jego granicami.

³¹ Ibid., s. 137.

Organem wykonawczym szefa WSzW jest Grupa Operacyjna, która służy do oceny zagrożeń oraz przygotowania propozycji rozwiązań sytuacji kryzysowych w ramach wsparcia procesu decyzyjnego oraz kierowania i koordynowania działań pododdziałów wydzielonych do likwidacji skutków sytuacji kryzysowej. Pracownicy powołani do składu GO spełniają zasadniczą rolę w koordynacji użycia sił zbrojnych OW w sytuacjach kryzysowych na terenie województwa. Ponadto zabezpieczają ciągłość współdziałania i obiegu informacji pomiędzy poszczególnymi ogniwami administracji publicznej a pododdziałami i oddziałami SZ RP wyznaczonymi lub skierowanymi do udziału w działaniach ratowniczych i prewencyjnych a właściwymi szczeblami dowodzenia tych sił.

Do zasadniczych zadań oficerów i pracowników cywilnych wojska, działających w ramach GO WSzW należy: zbieranie i analizowanie informacji o zaistniałych zdarzeniach oraz przygotowanie propozycji w dziedzinie reagowania kryzysowego, aktualizowanie informacji o stopniu gotowości sił i środków przewidzianych do użycia i ich materiałowo-technicznym zaopatrzeniu, opracowanie planów użycia sił wojskowych w akcjach kryzysowych oraz innych dokumentów wynikających z procedur postępowania w takich sytuacjach, utrzymywanie współdziałania z GO okręgu i dyżurnymi WCZK, współdziałanie oficerów zmian dyżurnych kierowniczej kadry WКУ w powiatowych i gminnych organach administracji oraz dyżurnymi PCZK i GCZK, kierowanie zabezpieczeniem mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych przewidywanych do użycia w sytuacjach kryzysowych. Zadania wypełniane przez członków zespołów GO WSzW są zbieżne z zadaniami pracowników zespołów GO OW.

Współdziałanie GO WSzW z organami administracji rządowej i samorządowej obejmuje głównie: zapewnienie stałej łączności i sprawnego obiegu informacji o zagrożeniach, pomoc w rozpoznawaniu zagrożeń wynikających z zaistnienia zdarzeń niebezpiecznych oraz wymiana informacji, zapewnienie swobody działania siłom wojskowym użytym w akcjach i operacjach kryzysowych.

W strukturach WКУ nie zostały wyodrębnione komórki organizacyjne lub stanowiska pracy, którym by przypisano zadania współdziałania z organami administracji rządowej i samorządowej w sytuacjach kryzysowych. Zadania z tym związane, jako dodatkowe realizuje oficer Wydziału Planowania Mobilizacji i Administrowania Rezerwami.

W skład GO OW wchodzi: szef, zastępca, szefowie zmian dyżurnych oraz członkowie zespołów operacyjnych. Zespoły operacyjne GO, to: **Zespół**

Analizy i Oceny Zagrożeń, którego członkowie za zadanie mają: zbieranie i analizowanie informacji o zagrożeniach i rozwoju sytuacji kryzysowej oraz przygotowanie dowódcy OW danych o aktualnej sytuacji w zagrożonym rejonie; **Zespół Operacyjny**, którego członkowie odpowiedzialni są za wykonywanie zadań związanych z planowaniem i koordynowaniem działań w sytuacjach kryzysowych w rejonie odpowiedzialności; **Zespół Logistyczny**, który realizuje zadania związane z przygotowaniem i koordynowaniem logistycznego zabezpieczenia działań wojsk w akcjach i operacjach kryzysowych na obszarze odpowiedzialności OW; członkowie **Zespołu Wsparcia Dowodzenia** za zadanie mają przygotowanie sił i środków łączności do realizacji dowodzenia, przygotowanie miejsc pracy i odpoczynku oraz zabezpieczenie żywienia obsady operacyjnej GO OW; natomiast pracownicy **Zespołu Ochrony** odpowiadają za dystrybucję dokumentów wytworzonych przez GO oraz napływających od przełożonego i podwładnych. Głównymi zadaniami pracowników GO OW, związanymi ze współpracą z organami administracji rządowej i samorządowej w sytuacji kryzysowej, jest: zapewnienie łączności i właściwego obiegu informacji oraz systemu powiadamiania, wymiana informacji o skutkach zaistniałych zdarzeń, koordynacja wspomagania likwidacji skutków sytuacji kryzysowej.

W skład GO WSzW, podobnie jak w OW, wchodzi: szef, zastępca, szefowie zmian dyżurnych oraz członkowie zespołów operacyjnych. Zespoły operacyjne GO WSzW, to analogicznie do składu GO OW: Zespół Analizy i Oceny Zagrożeń, Zespół Operacyjny, Zespół Logistyczny, Zespół Wsparcia Dowodzenia, Zespół Ochrony. Zespoły te działają w składach czteroosobowych.

W sytuacji kryzysowej, gdy uruchamiane są Grupy Operacyjne WSzW i OW, w WKU powoływany zostaje Zespół Operacyjny (ZO), podzielony na podzespoły. Najczęściej nazwane są one analogicznie do Zespołów Operacyjnych WSzW, czyli Podzespół Analizy i Oceny Zagrożeń, Podzespół Operacyjny, Podzespół Logistyczny, Podzespół Wsparcia Dowodzenia oraz Podzespół Ochrony.

Podsumowanie

W sytuacjach kryzysowych, w tym szczególnie wymagających wprowadzenia jednego z trzech stanów nadzwyczajnych, użycie jednostek wojskowych w działaniach ratowniczych i działaniach prewencyjnych ma miejsce wtedy, gdy użycie innych sił i środków (tzn. sił i środków niemilitarnych) jest niemożliwe lub może okazać się niewystarczające.

Użycie pododdziałów i oddziałów SZ RP do realizacji zadań reagowania kryzysowego odbywa się na wniosek wojewody, któremu Minister Obrony Narodowej przekazuje do dyspozycji niezbędne (konieczne) siły i środki podległych mu jednostek wojskowych.

W wypadku wydzielenia jednostek wojskowych do prowadzenia działań ratowniczych lub działań prewencyjnych, nadrzędnym zadaniem terenowych organów administracji wojskowej jest zapewnienie skutecznej realizacji tych zadań przez poszczególne pododdziały i oddziały.

Zapewnienie skutecznej realizacji zadań reagowania kryzysowego przez pododdziały i oddziały SZ RP wymaga spełnienia co najmniej reguły „4 x W”, tj. siły wojskowe muszą być „uruchomione” we właściwym czasie (wg odpowiedniego trybu), we właściwych ilościach (tzn. adekwatnie do wielkości realizowanych zadań), o właściwej specjalności (tj. odpowiednio wyposażone i wyszkolone) oraz we właściwym miejscu (tzn. dysponujące odpowiednimi środkami transportowymi umożliwiającymi im dotarcie na miejsca zdarzenia i realizację w nich zadań). Równie ważną sprawą jest zapewnienie skutecznego dowodzenia pododdziałami i oddziałami (zgrupowaniami zadaniowymi) realizującymi zadania reagowania kryzysowego, a także ich zabezpieczenie logistyczne.

Bibliografia

- Obrona narodowa w tworzeniu bezpieczeństwa III RP*, (red.) Jakubczak R., (2004) Wydawnictwo Bellona, Warszawa.
- Cieślak. S., *Praktyka organizowania administracji publicznej*, Wyd. Difin, Warszawa 2004,
- Nowak. E., *Zarządzanie kryzysowe w sytuacjach zagrożeń niemilitarnych*, AON, Warszawa 2007.
- Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, Wyd. AON, Warszawa 2002.
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym* (Dz.U. z 1990 r. Nr 16, poz. 95 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym* (Dz.U. z 1998 r. Nr 91 poz. 578 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa* (Dz.U. z 1998 r. Nr 91, poz. 576 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 16 lipca 1998 roku ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw* (Dz.U. z 1998 r. Nr 95, poz. 602, z późn. zm.).

- Ustawa z dnia 24 lipca 1998 roku o wprowadzeniu trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (Dz.U. z 1998 r. Nr 96, poz. 603 z późn. zm.).*
- Ustawa z dnia 15 września 2000 roku o referendum lokalnym (Dz.U. z 2000 r. Nr 88, poz. 985 z późn. zm.).*
- Ustawa z dnia 15 września 2000 roku o zasadach przystępowania jednostek samorządu terytorialnego do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych i regionalnych (Dz.U. z 2000 r. Nr 91, poz. 1009 z późn. zm.).*
- Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, Dz.U. z 2007 r. Nr 89, poz. 590.*
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 lutego 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad udziału pododdziałów i oddziałów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w zapobieganiu skutkom klęski żywiołowej, Dz.U. z 2003 r. Nr 41, poz. 347.*
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 maja 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad użycia oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w czasie stanu wyjątkowego, Dz.U. z 2003 r. Nr 89, poz. 821.*
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 marca 2004 r. w sprawie utworzenia okręgów wojskowych oraz określenia ich siedzib i terytorialnego zasięgu działania, Dz.U. z 2004 r. Nr 40, poz. 355.*
- Rozporządzenie z 31 marca 2004 r. w sprawie wojewódzkich sztabów wojskowych i wojskowych komend uzupełnień, Dz.U. z 2004 r. Nr 66, poz. 613.*
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu użycia oddziałów i pododdziałów Policji i Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w razie zagrożenia bezpieczeństwa publicznego lub zakłócenia porządku publicznego, Dz.U. z 2005 r. Nr 135, poz. 1134.*
- Zarządzenie Szefa Sztabu Generalnego WP Nr 045/org. z dnia 23 czerwca 1995 r.*
- Regulamin Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego, Szczecin 2006.*
- Dziennik Urzędowy Województwa Zachodniopomorskiego z 2002 r. – Statutu ZUW w Szczecinie – (Nr 3 poz. 64).*